

anarhija/ blok 45
PORODIČNA BIBLIOTEKA

Dada Berlin

ŠTA JE DADAIZAM I KOJI SU NJEGOVI CILJEVI U NEMAČKOJ?

1919.

Raoul Hausmann, Richard Huelsenbeck i Jefim Golyscheff, „Was ist der Dadaismus und was will er in Deutschland?“, Berlin, 1919; prvi put objavljeno u *Der Zweemann: Monatsblätter für Dichtung und Kunst* (Hannover) br. 2, decembar 1919, str. 18–19; zatim u R. Huelsenbeck, *En avant Dada*, 1920, str. 29–31.

Na osnovu prevoda Jelene Stakić, iz Anri Bear i Mišel Karasu, *Dada: istorija jedne subverzije* (Henri Behar, Michel Carassou, *DADA. Historie d'une subversion*, Fayard, Paris, 1990), Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci, 1997, str. 48.

Priredio AG, povodom dadaističko-anarhističke priredbe „Zašto si dao sendvič psu?“, Marijane i Armana Jeričević, Pazin, LG galerija, 27. III 2014:
<https://www.youtube.com/watch?v=kEUMcwbYf8w>

<http://anarhija-blok45.net>
aleksa.golijanin@gmail.com

ZAJEDNIČKA ARHIVA
<http://anarhisticka-biblioteka.net>

ŠTA JE DADAIZAM I KOJI SU NJEGOVI CILJEVI U NEMAČKOJ?

Centralamt der **dada**istischen Bewegung in
Charlottenburg, Kees's'r, 118. Richard Huelsenbeck. Firmensprecher: Steleplatz 8958. DEUTSCHLAND

Spartakovci na barikadama, Berlin, 1918–1919.

NA KORICAMA:

Raoul Hausmann, ABCD (Porträt des Künstlers), 1923–1924.

George Grosz, „Gvozdeni Noske“. Na papiru koji drži u ruci ispisan je njegovo čuveno naređenje: „Svako ko se kreće biće streljan.“

Das Gesicht der herrschenden Klasse: 57 politische Zeichnungen von George Grosz, Berlin, Malik-Verlag, novembar 1921.

zam), budući da je duh posedovanja potpuno isključen iz na-dividualnog dadaističkog pokreta, koji oslobađa svekoliko čovečanstvo.

- e. Uvođenje simultane poezije⁴ kao molitve komunističke države.
- f. Rekviziciju crkava za izvođenje bruitističke,⁵ simultane i dadaističke poezije.
- g. Uspostavljanje Dadaističkog veća za redizajniranje života, u svakom gradu sa više od 50.000 stanovnika.
- h. Da se smesta i u velikim razmerama pokrene dadaistička propa-gandna kampanja, sa 150 cirkusa, radi edukacije proletarijata.
- i. Da se svi zakoni i propisi podnose na odobravanje Centralnom dadaističkom veću.
- j. Da se smesta regulišu svi seksualni odnosi, u skladu sa stavovi-ma međunarodnog dadaizma, kroz osnivanje Dadaističkog seksualnog centra.

Centralno dadaističko revolucionarno veće

Nemačka grupa: Hausman, Hilzenbek, Golišev.

Kancelarija: Šarlotenburg, Kantštrase 118.

Prijave za članstvo se primaju u kancelariji.

⁴ I pored sve „političke naivnosti“ berlinskih dadaista, koja se rutinski navodila kao jedan od njihovih glavnih atributa, i koju su neki od njih kasnije laka srca priznavali (Richard Huelsenbeck, Hannah Höch), ovaj deo je posebno zanimljiv, zbog raskoraka, u isti mah lucidnog i tragičnog, sa onim što će „komunizam“ postati samo malo kasnije: naime, dadaistička simultana poezija je značila paralelno čitanje ili izvođenje najdisonantnijih tekstova, odnosno govora. Iz nerazgovetne i često nesnosne larme, ponekad se rađao novi, oslobađajući sklad. Pokazalo se da onaj „ozbiljni“, nedadaistički i neludički „komunizam“ nije imao mnogo poverenja u tu polifoniju. (AG)

⁵ Bruitizam, „umetnost buke“.

Šta je dadaizam i koji su njegovi ciljevi u Nemačkoj?

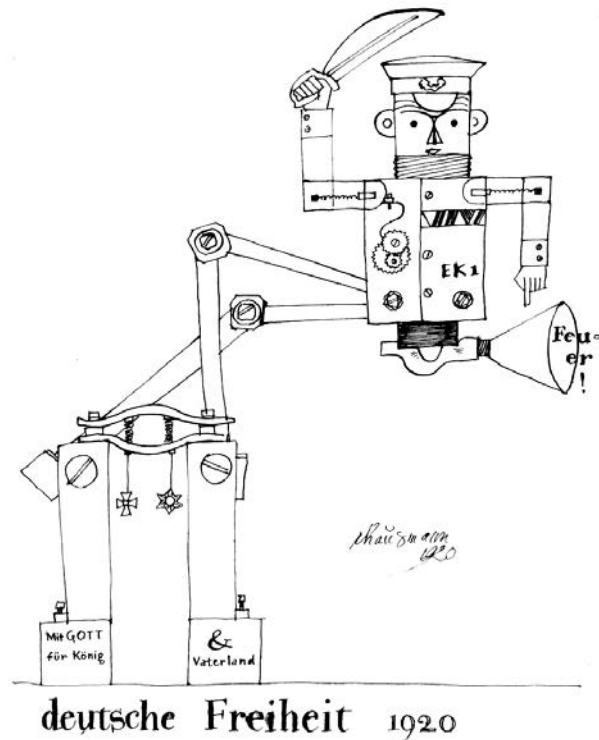
Raul Hausman, Rihard Hilzenbek i
Jefim Golišev (1919)

„Spartakovski“ ustanak u Berlinu izbija u novembru 1918. Ugušen je već u januaru 1919, a njegove vođe, Roza Luksemburg i Karl Libkneht, ubijene na najbrutalniji način. Glavni oružani oslonac privremene socijaldemokratske vlade, pored demoralisane redovne vojske, bili su „Freikorps“, grupe vojnika-plaćenika, koje su tumarale Nemačkom posle poraza iz 1918. Socijaldemokratski poslanik i Narodni opunomoćenik za pitanja vojske i mornarice, Gustav Noske, koji je preuzeo komandu nad tim trupama, ovako je opisao situaciju pred napad na radnike i pobunjenike u Berlinu: „Zahtevao sam da se donese odluka. Neko je rekao: 'Onda ti to uradi!' Na šta sam kratko odgovorio: 'U redu! Neko mora da bude pas gonič! (doslovno, *Bluthund*, „krvoslednik“, pas svetog Huberta, koji sledi miris krvi progonjene divljači). Ne bežim od odgovornosti!“¹ Ipak, ustanci, štrajkovi i pokušaji osnivanja „sovjetskih republika“ nastavili su se sve do jeseni 1919 (Rur, Saksonija, Rajnska obast, Tiringija, Bremen, Hamburg, Minhen). U martu 1919, u Berlinu ponovo izbijaju masovni radnički štrajkovi, sa još krvavijim ishodom (oko 1200 ubijenih civila, naoružanih i nenaoružanih, opet

¹ Gustav Noske, *Von Kiel bis Kapp. Zur Geschichte der deutschen Revolution*, Berlin 1920, str. 68.

po naređenju Noskea). To je bila klima u kojoj je 1918. osnovana berlinska dadaistička grupa, koja je u junu 1919. objavila i ovaj manifest.

(AG)

Raoul Hausmann, „Nemačka sloboda“, 1920.

I

Dadaizam zahteva:

1. Međunarodno, revolucionarno ujedinjenje svih ljudi, stvaralaca i intelektualaca, iz celog sveta, na osnovama radikalnog komunizma.
2. Uvođenje progresivne nezaposlenosti, pomoću sve veće mehanizacije, u svim delatnostima. Samo kroz nezaposlenost pojedinac može steći pouzdan uvid u životne činjenice i konačno se prilagoditi samom iskustvu.
3. Da se smesta ukine privatno vlasništvo (socijalizacija) i uvede komunalna ishrana za sve; pored toga, podizanje gradova svetlosti i vrtova koji bi pripadali društvu kao celini i pripremali ljude za stanje slobode.

II

Centralno veće zahteva:

- a. Besplatne, svakodnevne obroke, za sve stvaraoce i intelektualce, na trgu Potsdam (Berlin).
- b. Obavezno pristupanje celokupnog sveštenstva i svih učitelja dadaističkoj veroispovesti.
- c. Najbrutalniju borbu protiv svih tendencija samozvanih „duhovnih pregalaca“ (Hiler, Adler),² protiv njihovog zakamufiranog buržujstva, protiv ekspresionizma i postklasičnog obrazovanja, koje veliča grupa *Sturm*.³
- d. Da se odmah počne sa izgradnjom državnog Centra za umetnost, da se ukine osećaj vlasništva u novoj umetnosti (ekspresioni-

² Kurt Hiller (1885–1972, greškom „Hitler“, u prevodu knjige *Dada: istorija jedne subverzije*, u kojoj se nalazi ovaj manifest): esejista, pacifista i socijalista, saradivao sa radikalnim ekspresionističkim časopisom *Der Aktion*. Alfred Adler (1870–1937), osnivač „individualne psihologije“.

³ *Der Sturm*, najuticajnija i najdugotrajnija ekspresionistička publikacija (1910–1932).